

bode iz tega. Starec in starka, vsa prepadena od strahú, sta še celó pozabila škofu roko poljubiti. Za nekaj časa izpregovori stari krojač s tresočim in slabim glasom :

„Prosim Vas, milostivi gospod, kaj pomeni čast, da nas vaša milost obišeš v našej revnej hiši? — Berž ko ne, zmotili ste se, da pridete k revnim Slovakom. Ako ste pa znabiti prišli zavoljo kakega posebnega opravila, pripravljen sem zmêrom, da vam služim kot najponižniši hlapec.“

Škof se veselo nasmeje in pravi: „Nisem se zmotil ne, ampak zares pridem k Slavjanom. Mar mislite, preljubi moji, da slavjansko dete, ako postane škof, more zatajiti svojo slavjansko kri in svoje hrepeneče serce do milih svojih bratov Slavjanov? O nè, nikedar nè! Prišel sem k vam, gospod mojster, da svoj dolg poravnam in poplačam.“

Krojač: Joj meni! Kako bi si jaz, ubogi revež, le misliti mogel, da ima vaša milost pri meni kak dolg poravnati.

Škof: In vendar je tako. — Preljubi moj! velik je dolg, katerega poravnati si jaz za svojo sveto dolžnost štejem. Ali se ne spominjate več ubogega dijaka, kateremu ste pred več kot dvajsetimi leti zašili in popravili raztergano suknjico ter mu rekli, da vam bode plačal, kedar postane škof?

Krojač in krojačica naenkrat: Dà, dà! bil je to naš Vojteh. Ali še živi? Mar je res postal duhoven? Kako se mu godi? O preteklo je že mnogo let, od kar nisva slišala niti besedice o njem.

Škof: Še živi še, dobra človeka, in godi se mu dobro, prav dobro. Jaz vama tudi najlaže o njem kaj gotovega povedati vem. — Ne bodita vendar tako čudna, in poglejta mi malo bolje v oči! Ali nisem ravno jaz oni nekedanji Vojteh?

Krojač in njegova supruga veselo izklikneta: „O Bog! O preljuba mati Kristusova! Vaša milost je zares najin nekedanji Vojteh.“

Škof: Tako je. Jaz, ki sta me nekedaj kakor svojega sina milovala, postal sem z božjo pomočjo škof. Ne smem tedaj poprej od vaji, dokler ne poravnam svojega dolga! — Seže v žep. Nata! tukaj je plačilo za popravo moje raztergane suknjice. Zdaj pa vama dam na prosto voljo: ali hočeta iti z menoj, da bosta pri mojej mizi, kakor sem bil nekedaj jaz pri vajinej, ter bosta v miru in pokoji preživela poslednje dni svojega življenja, ali pa, ako nočeta z menoj, da vaji preskerbim tako, da vama ne bode treba več šivanke v roko vzeti, razen v zabavo ali kratek čas.

Z veseljem sta sprejela naša starca to poslednje, ter sta s podporo blagega škofa preživela poslednje dni svojega življenja v miru božjem.

Veselje do rokodelstva.

Andrejčku so oče umerli, ko je komaj šesto leto izpolnil. Velika izguba je bila to za ubogo mater, ki je imela troje drobnih otrok in prav nič premoženja. Kar je mogla storiti dobra mati, storila je rada, da bi, če tudi revno, vsaj pošteno preživela svoje otroke. Andrejček je bil najstarejši in moral je v šolo. S tem so narasle ubogej materi nove skerbi; kajti Andrejčku je bilo

treba knjig, papirja in druge šolske priprave; za zimo mu je bilo treba boljše obleke in obútala preskerbeti, a mati vsega tega niso zmögli. V tej zadregi so gospod župnik ubogej materi malo pripomogli in Andrejček je obiskoval domačo farno šolo. Rad je hodil Andrejček v šolo in se je tudi prav pridno učil. To je bilo za njegovo mater največje veselje. Večkrat so mu dejali: „Ljubi Andrejček! le pridno se uči, dokler si mlad; vse ti bode enkrat prav prišlo in bode k tvojej lastnej sreči.“

Ko je Andrejček izveršil domačo farno šolo, imeli so ga mati nekaj časa doma. Ali otroci so postajali večji in starejši in težko je bilo materi prerediti troje otrok, katerim je bilo treba hrane in obleke, a ona sama je živela od milostinj dobrih sosedov. Po resnem prevdarku, ne kaže jim drugega, nego Andrejčka, ki je bil zdaj star že deset let, dati v kako hišo dobrih ljudi, da bi jim živino pasel. Priložnost se kmalu najde. Župan iz bližnje fare Sodražice je potreboval ovčarja in naprosi mater, naj bi mu dali svojega Andrejčka. To se vé, le za hrano in obleko. Mati so bili s tem zadovoljni, dasiravno so se težko ločili od svojega najljubšega otroka. Pa kaj jim je bilo storiti? Sila kola lomi, treh otrok ne morejo prerediti, posebno zdaj ne, ko je treba tudi mlajša dva v šolo pošiljati.

V nedeljo zjutraj vzamejo mati Andrejčka seboj v Sodražico k zörnjej sv. maši. Po končanem sv. opravilu ga peljejo k županu in mu ga sè solznimi očmi izročé v njegovo skerb in varstvo. Se vé, da se je Andrejček milo jokal, ko se je moral ločiti od svoje dobre matere. Župan ga je tolažil, naj se ne joka, ker ga bo rad imel in se mu bo dobro pri njem godilo. Tudi mati mu obljubijo, da ga bodo vsako nedeljo obiskali. Preden odidejo, ga še podučé, da naj rad uboga svojega gospodarja, da naj rad moli in v cerkev hodi, kedar koli mu bode čas dopuščal, kajti le dobre in pobožne otroke ima Bog rad in jim daje svojo srečo. Ko je Andrejček obljubil materi, da bode storil vse, kar mu so na serce položili, ločili so se od njega.

Pri županu se je Andrejčku dobro godilo; kruha ni stradal, to se mu je lahko videlo na licih. Župan ga je imel rad, in tudi županovka mu je bila dobra gospodinja. Pri vsem tem je vendar bil Andrejček vedno žalosten in otožen. Kolikor stareji je prihajal, toliko bolj ga je skerbela prihodnost. „Zdaj sem še majhen in mlad,“ mislil si je večkrat na paši, „ali kaj bode pozneje, ko bodem večji in starejši? Ves čas svojega življenja vendar ne bom ovac pasel. Pač bi bilo boljše, ko bi me bili dali mati kakega rokodelstva učiti!“ To se vé, da Andrejček ni pomislil, da bi bilo materi stroškov treba, ako ga bi bili dali h kakemu rokodelcu.

Nekega dne je Andrejček pasel ovce tam blizu „suškega gozda,“ kamor je najraje sè svojo čredo zahajal. Bil je lep poletinski dan in sonce je pripekalo prav vroče. Andrejček sede v senco zelenega grička in premišlja, ali bi naprosil mater, da bi ga vzeli od županovih in ga dali rajše učiti se kakega rokodelstva, do katerega ima on toliko veselja. Ko tako žalosten tam sedi in premišlja, pride mémo Kočevarjev Jožek, ki je nesel veliko butaro leskovih palic na rami.

„Čimu ti pa bode leskovina“ vpraša Andrejček veselega dečka, ki zdaj prav blizu do njega pride in butaro na tla nasloni, da se tudi on malo odpočine.

„Ali ne veš, da brez leskovine rešeta ni“ odgovori Jožek smijaje se Andrejčku, da je tako neveden.

„Ali tvoj oče delajo rešeta?“ vpraša Andrejček radovedno.

„Ne samo rešeta, ampak tudi košare, čebre, škafe, žlice, pladnike, škatlice — sploh leseno robo, s katero potem teržijo po Kranjskem, Štajerskem, Horvaškem, Ogerskem in Koroškem. Tudi mene vzamejo včasih soboj, posebno kedar gredó po Dolenjskem, ki ni ravno tako daleč. Oj ko bi ti vedel, kako prijetno je hoditi po mestih, terjih in vaséh, gotovo bi ne sedel tukaj in pasel ovac, marveč učiti bi se šel rajše obertnije mojega očeta, ki jim prav lep dobiček verže.“

„To je bila že davno moja želja,“ odgovori Andrejček; „ko bi me le kedó vzel, precej popustim županove, pa ne, da bi kedó mislil, da se mi znabiti slabo godí pri županovih, ampak le zato, da bi se kakega rokodelstva izučil, in si pozneje laglje svoj kruh služil. Pa kaj si hočem? moja mati so revna vdova in mislijo, da bi jim stroškov prizadeval, ako bi rokodelc za nauk kako plačilo zahteval.“

„I lej ga nù! moj oče te vzamejo koj brez vsega plačila. Ravno zdaj si iščejo učenca, da bi jim pomagal pri delu in bi ž njimi hodil po širokem kočevarjevih; mojega očeta pozna vse, ker so prvi rešetar v vasi.“

Ves vesel se posloví Andrejček od Kočevarjevega Jožka in komaj pričakuje nedelje. To se vé, da ta dan vso noč ni zatisnil očesa, in da je v sanjah hodil z očetom Kočevarjem po vseh večjih slovenskih in hrovaških krajih, kjer jim je pomagal leseno robo z voza izkladati in vrečo deržati, kedar je bilo treba žito vanjo sipati.

Toliko zaželjena nedelja se približa. Tudi mati pridejo. Andrejček jim pové ves svoj razgovor, ki ga je imel s Kočevarjevim Jožkom, ter prosi, da bi mu izpolnili njegovo željo. „Prav rada“ odgovoré mati „če te bodo pri Kočevarjevih le vzeti hoteli. Tudi moja želja je, da bi se izučil kakega rokodelstva, ker brez tega ne bodeš mogel tako lahko živeti.“ — Po velikej sv. maši se mati zopet navernejo k županovim, ter povedó očetu županu vse, kako in kaj misli njih sin Andrejček. Župan ni bil nič kaj vesel te novice, ker nerad je dal Andrejčka od hiše, katerega se je bila tudi županovka že privadila kakor svojega otroka. Spoznal je pa vendar, da je za Andrejčka boljše, ako se izučí kakega rokodel-

svetu, ker sami ne gredó radi, mene pa mati ne pusté, ker se preveč bojé zame.

„Veš kaj?“ reče Andrejček, „v nedeljo bom precej govoril z materjo, ko pridejo v Sodražico k sv. maši; vem, da bodo moja prošnja uslišali in govorili s tvojim očetom.“

„Prav imaš, le kar naravnost pridita v Sušje in poprašajta po Ko-

stva. „Nù le poprašajte pri Kočevarjevih v Sušji,“ reče župan Andrejčkovej materi „če bodo fanta vzeli, nimam nič zoper to; če ga pa ne vzamejo, pripeljite ga zopet k meni nazaj.“

Po poludne gredó mati z Andrejčkom v Sušje h Kočevarjevim. Oče Kočevar ju prijazno sprejmó in z veseljem vzamejo Andrejčka k sebi, o katerem jim je že njihov Jožek pripovedoval. „Plačila ne bodem tirjal nič,“ dejali so oče „ker vem, da ste reva, in sva tudi z vašim rajnkim bila dobra prijatelja. Tudi za obleko bom skerbel fantu, če bode priden in ubógljiv. Škoda, da ga niste že poprej pripeljali.“

„Ko bi bila vedela, da ga vzamete, gotovo bi bila to že poprej storila,“ rečejo mati, „pa pri županovih v Sodražici so potrebovali ravno pastirja in rada sem ga dala tja; Bog! da so mi ga vzeli.“

Čez nekaj dni se Andrejček pri županovih posloví in podá se v Sušje h Kočevarjevim kjer, se je z velikim veseljem poprijel dela. Iz začetka je hodil z Jožkom v „grič“ leskove palice sekati in pomagal mu jih je domóv nositi. Pozneje se je učil palice beliti in klati, vitre obdelovati, stergati, vravnovati in v snopiče vezati. Vse to mu je delalo mnogo veselja. Ko so mati prvič Andrejčka obiskali, rekli so jej oče Kočevar, da ne dadó fanta za noben denar od hiše, tako priden je in ubógljiv. „Le pustíte fanta pri meni“ dejali so „v mojih rokah je dobro shranjen. Ako Bog da, predno mine leto in dan, videl bo Zagreb; vzel bom Andrejca soboj na popotovanje, da vidi, kako je kaj po svetu.“

Andrejčkova mati so bili te pohvale zeló veseli in niso se mogli zadosti zahvaliti tako dobremu gospodarju. „Bog vam plačaj, kar boste dobrega storili mojemu sinu,“ rekli so in si obrišejo solze iz očí, ki so se jim velikega veselja po licih uderle.

Komaj eno leto pri Kočevarjevih, znal je Andrejček že tako lično rešeta izdelovati, da ga je bilo le veselje gledati pri tem delu. Vse mu je šlo prav urno in veselo izpod rok. V malo letih izučil se je leseno robo tako ukusno in lepo izdelovati, da so pri Kočevarjevih še enkrat toliko robe prodali kakor poprej. Blagoslov božji je bil očiten nad Kočevarjevo hišo. Celih osem let je bil Andrejček v Kočevarjevej hiši, potem je pa šel k svojej materi nazaj, da jim je pomagal živeti. Bil je prav priden delavec in umen obertnik. Pozneje se je oženil s Kočevarjevo hčerko Marijano in v malo letih si je pridobil obilo premoženja, kajti ribniškega Andrejca poznale in čislale so ne le slovenske, marveč tudi vse hrovaške in slavonske gospodinje, ki so le od njega kupovale robo, kedar jih je obiskal sè svojim visoko naloženim vozom.

Z Jožkom, ki je po očetovej smerti prevzel gospodarstvo, bila sta si največja prijatelja; ni bilo skoro nobene nedelje niti praznika, da bi se ne bila obiskala in spomnila onega srečnega dné, ko sta se pod suškim gozdom per-vikrat videla in spoznala.

Glejte otroci! resničen je prigovor, ki pravi:

Če v mladosti se 'zuciš
Se za starost oskerbiš.

Ivan Tomšič.